

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1623

av Olle Felten m.fl. (SD)

Sedlar och mynt som betalningsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en långsiktigt hållbar och samhällsfinansierad kontanthantering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksbankslagen, lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, föreskriver att Riksbanken skall upprätthålla ett säkert betalningssystem. Ett annat krav är att kontanter utgivna av Sveriges Riksbank skall accepteras som betalningsmedel. Så har det varit sedan riksbanken bildades 1668. Sedan 2005 hanteras distributionen av kontanter av ett antal certifierade aktörer och riksbanken självt hanterar utbyte av sedlar och mynt vid nyutgivning samt makulering av uttjänta sedlar och mynt.

Utvecklingen av datortekniken har lett till att det utvecklats fler sätt att betala för varor och tjänster än genom kontanter. Dessa möjligheter har skapat både säkrare och effektivare betalningssätt på många områden och idag hanteras mindre mer än hälften av alla betalningar med kontanter. Värdemässigt ligger de elektroniska betalningarna långt över värdet av kontantbetalda transaktioner.

Ny teknik är ofta bra, billig, effektiv och öppnar nya möjligheter. Så även de nya betalningssätt som vuxit fram ur datatekniken under de senaste 30 åren. Utvecklingen går framåt, men det skapar också problem när den går för fort så att stora grupper av människor inte hänger med och kan tillgodogöra sig de nya landvinningarna. EN

undersökning av betalningsvanor som Sveriges Riksbank har genomfört visar att ca 98% av befolkningen har tillgång till betalkort och / eller internetbanktjänster. Samtidigt visar undersökningen att 87% av respondenterna använder kontanter regelbundet. Ju högre belopp, desto mer utbredd blir korthantering. Det är också stora skillnader i hur vi använder olika betalningssätt över generationsgränserna. Man kan alltså konstatera att kontanter är ett fortsatt viktigt betalningsmedel som det är viktigt att behålla som ett absolut giltigt alternativ för betalningar.

För många äldre är det idag ett problem att man på många håll helt enkelt vägrar att ta emot kontanter. Det exkluderar människor och skapar motsättningar i samhället. Att detta är möjligt beror på att Riksbankslagen öppnar för att man kan avtala bort kravet på att acceptera kontanter som betalningsmedel, bara genom att en butik sätter upp en skylt som talar om att man inte accepterar kontanter. Genom att gå in i butiken har det tolkats som att ett avtal har slutits mellanbutiken och kunden. Den som inte har något kort blir därmed exkluderad från att handla i den typen av butiker. Detta är helt oacceptabelt. Hade detta gällt en funktionshindrad person skulle det betraktas som en åtalbar diskriminering. Det är precis så de personer som inte, frivilligt eller ofrivilligt, endast har andra betalningsmedel än kontanter uppfattar situationen. Därför måste riksbankslagen ändras så att kontanter alltid skall kunna gälla som betalningsmedel. Det skall inte vara möjligt att neka köp på grund av att säljaren inte vill hantera kontanter. För en tid sedan gick diskussionens vågor höga därför att vissa näringsidkare tog ut avgifter för att kunna ta betalt med kort. Nu är situationen den omvända. Man tvingas betala höga avgifter för att till exempel sätta in eller ta ut pengar via en bank. Det pågår också ganska frekvent resonemang om att man skall börja ta betalt för att acceptera kontanter som betalningsmedel. Detta är inte heller acceptabelt.

Det har också utvecklats en tendens att lägga på höga avgifter vid olika typer av kontanttransaktioner. Banker tar ibland ut avgifter för att sätta in och ta ut pengar. Utbetalningsavier är ofta belagda med höga avgifter, oavsett om de växlas in i en vanlig affär eller i en bank.

Regeringen måste därför komplettera direktiven till kontanthanteringsutredningen med direktiv om att komplettera Riksbankslagen så att det inte längre blir möjligt att avtala bort kontanter som betalningsmedel. Dessutom bör Riksbankslagen kompletteras med tydliga föreskrifter om att statens kostnader för kontanthantering skall hanteras av Riksbanken. Ett tillägg i tillämplig lagstiftning bör också göras för att tydligt anvisa att

kontanthering är en förutsättning för att banktillstånd skall utdelas samt att kostnader för kontanthering inte får skjutas över på tredje man. Samma regel skall gälla för befintliga tillstånd.

Man bör också utreda hur kostnaderna för kontantheringen skall fördelas mellan de olika aktörerna. I grunden menar vi att det skall vara samhällets ansvar att säkerställa en väl fungerande kontanthering i hela landet utan att det skall drabba enskilda eller näringsidkare ekonomiskt, annat än via skattsedeln.

Olle Felten (SD)

Anna Hagwall (SD)

David Lång (SD)